

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Številka 63.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 5. junila 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Brez nivoze

Glasi lo pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića »Delo« je objavilo pod gornjim naslovom naslednji članek:

Težka mednarodna situacija, ki je nastala v lanskem septembru, potem ko so propadli vsi poskusi za mirno ureditev nastalih sporov med glavnimi evropskimi silami, je dosegla sedaj spomladi svoj višek v strahotnih bitkah, ki se bijejo na zapadnem bojišču in ki drže v napetosti vso Evropo, vojskujoče in nevojskujoče se države. Napetost živcev se kaže v mnogih pojavih v vseh državah. Ker se vojna ne vodi samo z orožjem, temveč tudi s propagando, da so v mnogem oziru celo nevtralne države izpostavljene raznim nevarnim možnostim in situacijam, ki se jih te z razlogom boje, ker nočejo, da bi bile potegnjene v vojno. Zato tudi nočejo zavzeti stališča ne proti eni, ne proti drugi stranki.

Raznovrstne vesti, s katerimi so poplavljeni vse države, radijske postaje, ki so v stalnem gibanju, izjave in komentarji, ki prihajajo z vseh strani, vse to ustvarja neko posebno atmosfero vznemirjenosti in nivoze, ki paralizira normalno narodno in drž. življenje. Nič čudnega ni, če je tudi v naši državi nastala neka vznemirjenost in da velja vsa pažnja javnega mnjenja vojnim dogodkom in vojnim ciljem ter posameznim možnostim, ki morejo v tej ali drugi obliki zadeti našo državo. Zato sta se tudi v naši sredini pojavila zaskrbljenost in nivoza, ki sta razumljivi, ki pa dosedaj nista prestopile mej onih naravnih posledic velikih dogodkov, ki se odigravajo v Evropi in katerih odmev mora naravno tudi v našem narodu povzročiti svojo reakcijo in svoje občutke. Želeli je, da pri tem tudi ostane in da ohrani naš narod ves potreben mir ter vso potrebno hladnokrvnost v sedanjem vrtincu negotovosti in nejasnosti celotnega stanja v Evropi.

V težkih in kritičnih trenutkih se spozna prava zavednost in prava umska vrednost vsakega naroda. V normalnih časih, ko se vse razvija po že naprej določenih in urejenih razmerah ter po določenih načelih in pravilih, se tudi narodnemu in državnemu življenju ni treba bati nobenih stresljev. Zato morejo v takšnih časih tudi posamezniki mirno opravljati svoje posle, izpolnjevati svoje dolžnosti ter skrbeti za razne delovne in življenjske potrebe. V nenormalnih razmerah pa, ko ni mogoče naprej predvideti, kaj se more vse dogoditi, ko ustvarjajo dogodki činenje proti naši volji in izven našega vpliva, ko se splošne razmere razvijajo po čisto novih činenicah, ki prej niso bile odločilne za smer mednarodnih odnosov, v takšnih razmerah se zahteva od naroda in tudi od njegovih najširših slojev, da pokaže zdrav smisel za oceno splošnega položaja, da hladnokrvno presoja svoj položaj in interese celote in da zato mirno in trezno stori to, kar zahteva trenutek in kar more zagotoviti njegovo varnost, svobodo ter napredek države in naroda.

To so trenutki, v katerih se pokaže zrelost naroda in v takšnih trenutkih se pokaže prava veličina slehernega naroda. Prvi pogoj za takšno stanje v narodu pa je, da je narod priseben in miren, da je brez vsake nivoze, brez vsake prenapetosti, predvsem pa

brez vsakega strahu tudi pred najbolj resnimi dogodki.

Dva razloga ima Jugoslavija, da brez nivoze in mirno spremlja dogodke. Prvi je v tem, ker vzdržuje naša država zelo koretno in že skrupulozno svoje stališče nevtralne države, izpolnjujoč vse obveznosti, ki izvirajo iz njene nevtralnosti, varujoč pri tem svoja

prijateljstva in svoje dobre zveze z vsemi evropskimi silami in z vsemi svojimi sosedi. To njeno stališče je doživelo tudi svoje priznanje, če je to priznanje sploh potrebno. Na tem stališču temelje tudi resni pogoji za nadaljnji razvoj in ohranitev miru na naših mejah.

Drugi veliki razlog pa je v tem,

da je naš narod že preživel strahovite katastrofe in svojo veliko Golgoto ter je znal tudi v najtežjih časih ohraniti svojo prisebnost in vero v svojo nacionalno moč ter v bodočnost svojega naroda. Če je mogel to doseči srbski narod v mali Srbiji, ni nobenega razloga dvomiti, da ne bi mogel tega doseči združeni narod Srbov,

Hrvatov in Slovencev, in to zlasti še po slogi, ki je bila ustvarjena s sporazumom lanskega leta. Tako složen more naš narod s polno vero in zaupanjem v trdnost svojega položaja pričakovati nadaljnji razvoj dogodkov v miru, brez vsake nivoze in brez strahu, zavdajoč se svojega pravilnega stališča in zanašajoč se na svojo silo.

Direktor devizne direkcije dr. Bičanić o Sovjetski Rusiji

Direktor devizne direkcije dr. Rudolf Bičanić, ki je bil član naše trgovinske delegacije, ki je sklenila trgovinsko pogodbo s Sovjetsko Rusijo, je priredil v Zagrebu predavanje o svojih vtisih o Sovjetski Rusiji. Za predavanje je vladalo v Zagrebu velikansko zanimanje ter je bila dvorana nabito polna. Listi poročajo, da se je predavanja udeležilo nad 3000 ljudi. Dr. Bičanić je o svojih vtisih iz Rusije že na kratko poročal v »Hrvatskem dnevniku« ter smo to njegovo izjavo tudi mi ponatiskali. Ker pa je bilo njegovo predavanje mnogo bolj izčrpno in ker je tudi v Sloveniji zanimanje za Rusijo vedno večje, ponatiskujemo poročilo o njegovem predavanju, kakor so ga objavile zagrebške »Novosti« z dne 4. junija 1940. Zagrebški list poroča:

Mislim, da danes v resnici ni bolj zanimivega potovanja kakor je potovanje v Sovjetsko Rusijo, da se spozna ta velika neznana država in vidi, če je pekel ali raj. Eni pravijo, da je raj in to kriče na vsa usta, drugi pravijo, da je pekel in to ponavljajo tudi na vsa usta.

Hotel bi samo povedati to, kar sem tam videl, temu sijajnemu zboru mojih someščanov, ki jih je sem privedla želja, da z menoj vidijo, kaj in kako je v Rusiji. Hotel bi povedati svoje vtise. Naravno se v kratkem predavanju ne more povedati celotna slika cellega družabnega sistema Rusije, in tudi ni mogoče natančno povedati vse, kar se v Rusiji godi. Ne bom govoril o stvarih, ki jih morete čitati v knjigah. Proti svoji navadi si bom prizadeval, da bom čim manj uporabljal številke, temveč bom govoril le o svojih subjektivnih vtisih ter o tem, kar sem doživel na svojem potovanju v Sovjetsko Rusijo.

Pred 136 leti...

Pred 136 leti je odšla delegacija iz male Srbije pod vodstvom prote M. Nenadovića v Rusijo, da vidi to veliko deželo in da se prepriča, kakšni so izgledi za pomoč in sodelovanje med malo Srbijo in veliko Rusijo. Silno zanimivo je čitanje spominov tega srbskega politika Nenadovića. Tako privlačno je bilo takrat potovanje v Rusijo, da je dal vsak okraj po enega delegata. Moram reči, da je v enakem razpoloženju odpotovala sedaj tudi jugoslovanska delegacija, ki je imela nalogo, da obнови in stori tudi prvi korak za vpostavitve gospodarskih zvez med SSSR in Jugoslavijo. Odšli smo z mnogimi vprašanji in z mnogo negotovosti. Ljubo mi je, da morem reči, da smo se vrnili z mnogo manj negotovosti.

Velikanska prostranost in širina dežele

Prvi vtis, ko prestopite meje Sovjetske Rusije in pridete globlje v to veliko deželo je vtis velikosti, velikanske prostranosti, ki se pokaže na vsakem koraku. Ta dežela je 85 krat večja ko naša

država ter 300 krat večja kot banovina Hrvatska. 12 krat toliko prebivalstva ima kot Jugoslavija. Vsako leto se rodi v Sovjetski Rusiji toliko otrok, kolikor ima Finska prebivalcev. Zato tudi pravijo v SSSR (Sovjetu sovjetskih socialističnih republik), da ne mislijo na osvojitve Finske, ko pa se pri njih »z lastno produkcijo« rodi vsako leto po ena nova Finska. Ta vtis ogromnosti, prostranosti, veličine vas stalno spremlja skozi vso Rusijo. Že na železnici vas preseneti širina tračnic in velikost vagonov (najmanjši tovorni imajo po 16 ton, srednji po 20, novi moderni pa do 50 ton). Če se dela železnica, se dela na tisoče kilometrov dolga... Ulice v Moskvi so silno široke, delajo pa se za desetletja naprej. In prekop! Moskva je danes mesto, iz katerega morete danes odpluti v pet morij? Povsod veličina, prostranost!

»Očered«.

Drugi vtis je, da ta dežela ni dežela nereda ali anarhije, da ni dežela zmešnjav, temveč dežela reda, organizacije, v kateri se vsak pojav anarhije in nereda zatre neusmiljeno in strogo. Deželi in napredku naroda ne smeta biti na poti ne posameznik ne desorganizacija. Z organizacijo je postala ta dežela stare ruske širine velika, krepka in lahka, da v celoti velja oni stari stavek o posamezniku v Rusiji, stavek, ki je šel skozi rusko literaturo in ki je strnjen v besedi: »ničevol« Posameznik je v tej organizaciji osamljen, »ničevol«, ki čaka potrpežljivo in se ne razburja. Vsak se pokorava občinim interesom.

Takšne vrste reda morete videti povsod. Zanimiv pojav je to. Na ulicah Moskve, na vsakem koraku morete videti ljudi, ki stojijo v vrstah pred trgovinami in čakajo potrpežljivo, da kupijo blago, ki se prodaja v trgovini. (Dostikrat čakajo po dve uri in dalj in ko pridejo na vrsto, je blago že razprodano. In vendar ne godrnjajo.) Takšne vrste imenujejo Rusi »očered«, navadni ljudje pa tudi »hvošt« (rep). Takšne očeredi niso le pred trgovinami z živili, temveč tudi pred prodajalnici časopisov. Ruski ljudje čakajo in čitajo knjige. Kaj bi na primer bilo, če bi kdo skušal uvesti takšen red v Splitu! (Smeh.) Ta očered je značilna za psiho in mentaliteto teh ljudi.

Pred vojno ni bilo tako. Takrat je bilo prerivanje in udarjanje s komolci na vse strani. Danes tega ni več, ker danes je red.

Zakaj so takšni pojavi, je do neke mere razumljivo. Proizvodnja v tej deželi še ni tako velika, kakor je kupna moč ljudi in zato so očeredi. Vodilni ljudje v Sovjetski Rusiji to lojalno priznavajo,

a si tudi prizadevajo, da te nedostatke odpravijo.

Tretja stvar, ki smo jo opazili v Sovjetski Rusiji je

kult dela.

Videli smo veliko željo za delom, za ustvarjanje. Vse kaže, da se v Sovjetski Rusiji ljudje ne zabavajo tako, kakor se ljudje pri nas radi zabavajo, da sede po gostilnah ter da bi tekmovali s »špricerji«, temveč ti ljudje uživajo v delu in tekmujejo med seboj ter so zadovoljni, kdo bo več storil. Tempo ni povsod tako močan in intenziven kakor n. pr. v Ameriki ali na zapadu. Morda tudi avtomobili, katerih je zelo veliko, ne vozijo tako hitro kakor v Parizu ali Londonu, mislim pa, da vozijo vendarle malo hitreje kot v Zagrebu.

Ta kult dela se razvija in goji tudi po stremiljenju same vlade, ki ustvarja velika javna dela in zida velike stavbe, celo luksuzne. Značilno je za Rusijo ravno zidanje velikanskih objektov. Vsem je znana podzemna železnica v Moskvi, njih znameniti »metro«, ki je sezidana silno lepo, umetniško, more se reči razkošno (marmor, polplemeniti kamni iz Urala, vsaka postaja v drugem kamnu, razsvetljava razkošna), dočim so potniki v železnici oblečeni zelo skromno. Ta javna dela kulminirajo v zidavi palače sovjetov, za katero izdajajo mesečno po 10 milijonov rubljev in ki bo 416 metrov visoka, torej največja stavba na svetu. Velika dvorana v tej palači bo imela 20.000 sedežev. Po njenem odru bodo mogli defilirati tanki in celi eskadroni. V mali dvorani pa bo 6000 sedežev, da bi bila ta dvorana Delavskega doma (v kateri je predaval dr. Bičanić), samo foyer tej »mali« dvorani.

Dolg kanal gotov v 45 dneh

Mного se govori o načinu, po katerem se izvajajo velika javna dela v Sovjetski Rusiji. Nisem videl na lastne oči vsa ta velika dela, zapomnil pa sem si iz razgovora z ljudmi neki značilen primer: V južnih krajih SSSR so delali 270 km dolg prekop in ga napravili v 45 dneh. Pri delanju tega prekopa je sodelovalo vse ljudstvo, vojska in oblasti. Tudi rezultat je bil velik. 140.000 ha zemlje je ta prekop usposobil za gojenje bombaža, poleg tega je pa dal še velike količine vode temu velikanskemu prostoru.

Kako žive navadni ljudje

Pa to je za ljudi, ki se bavijo s politikom, nas pa bolj zanima, kako žive preprosti ljudje. Kakšen je njihov način življenja? Ni treba misliti, da žive v SSSR vsi ljudje enako in da imajo vsi ljudje ena-

ke dohodke. To je sicer splošno mnenje pri nas. V resnici pa so velike razlike v dohodkih posameznikov in te razlike morejo biti prav velike. Čistilka v hotelu dobiva n. pr. 200 do 300 rubljev plače, ravnatelj tvornice more priti na 5 do 6 tisoč rubljev. Zlasti med umetniki so ljudje, ki dobe tudi po 20 do 30 tisoč rubljev mesečno. (V trgovinah ima prvi pomočnik, ki vodi državno prodajalnico, po 1500 do 1600 rubljev, drugi pomočnik 1100 do 1200 rubljev, tretji po 600, hlapec po 250 do 500 rubljev.) Naravno je, da tako velike razlike v plačah ustvarjajo tudi velike razlike v načinu življenja ljudi. Če hočete primerjati vrednost denarja pri nas in v Rusiji — po uradnem tečaju se računa, da je rubelj približno enak 10 dinarjem, — po kupni moči pa moremo oceniti njegovo vrednost, da je en rubelj vreden poldrug do dva dinarja. Napačno pa bi bilo, če bi skušali primerjati življenjske razmere in življenjski proračun naš in njihov, ker so elementi tega življenja zelo različni.

Stanovanja so slaba

Pri nas potroši človek približno 30, morda tudi 40 in celo 50% svojega zaslužka za stanovanje. V SSSR pomeni stanarina mnogo manjši izdelek. Stanovanje se plačuje z ozirom na dohodke posameznika ter z ozirom na kubaturo ter znaša stanarina 2 do 5, največ pa 10% zaslužka. To je torej znaten prihranek. Pripomniti pa moram, da so stanovanja mnogo slabša kot pri nas. Tudi srednji in višji družbeni sloji stanujejo slabše kot pri nas. Stanovanja so vsa državna in jih dodeljuje v Moskvi moskovski sovjet. To je neke vrste stanovanjski urad. Stanovanja ne morete menjati, kakor bi se vam poljubilo. Da se stanuje slabo, ni čudno, če se upoštevata, da je imela Moskva l. 1926. nekaj nad 2 milijona prebivalcev, danes pa jih ima nad štiri. Zida v glavnem samo država. Zato tudi ni mogoče toliko sezidati, kakor bi bilo potrebno. Poleg tega pa se Rusi silno množijo. Zidajo se navadno takšna stanovanja, da imajo po tri ali štiri rodbine eno kuhinjo. Ne vem, kaj bi na to rekle naše gospodinje. Tamkajšnje so precej nezadovoljne, kakor mislim. Morete si misliti, kako to izgleda, kadar se znajdejo tri ali štiri gospodinje v eni kuhinji pri enem štedilniku in gleda ena druga v lonec, kaj da kuha. Zato je tam hišnih preprirov več kakor pri nas. Glede stanovanja pa so tudi nekatere izjeme od pravila. Posameznik si more za svojo rodbino sezidati hišo, more dobiti v ta namen celo državno posojilo, ne more pa oddajati v tej hiši ne sobe ne stanovanj.

Težkoče z obleko

Tudi z obleko je mnogo težav v Rusiji. Sicer nisem videl raztrganih ljudi, vendar pa so ljudje oblečeni zelo skromno. Dame niso vedno tako okusne in nimajo toliko luksuza kot pri nas. Žene se oblačijo skromno in celo one, ki bi se mogle bolje obleči, ker nočejo vzbujati z oblekami pozornosti. Vendar pa se v zadnjem času opažajo neke razlike v oblačenju, v koketiranju, v diskretnem uporabljanju ruža, pri moških pa neki poseben šik, zlasti pri oficirjih.

Ko smo bili prvi dan v Moskvi, smo bili vsi presenečeni, da nosijo vsi moški čepice, celo ministri (narodni komisariji). Mi smo v klobukih na moskovskih ulicah izgledali čudno in ljudje so govorili: »No, vot Amerikanci!« Niso znali, da smo bili Balkanci. Prve dneve se nam je zdelo, da so vsi sovjetski državljani enako oblečeni in da v resnici ni buržoazije. Takšen je vtis, ki ga dobite na ulici. Imate vtis, kakor da ste prišli v delavsko predmestje velikega evropskega mesta. Ko pa se človek malo privadi na to okolico, opazi razne razlike med ljudmi. Vidi, da so nekateri oblečeni boljše, drugi pa slabše. Še mnogo bo treba delati, da se reši vprašanje zadostne preskrbe ljudi z obleko. Sicer se more obleka tudi kupiti, toda vedno je treba dolgo čakati, da je obleka gotova.

Rusi jedo veliko

Če je stanovanje slabo, če so obleke skromne, je pa hrana dobra. Dostikrat je celo zelo dobra. Ko je prišla naša delegacija, ki je dvajset let potovala do Moskve (plosk in smeh), so oni rekli: »Pa sedaj, ko so prišli, da jih pogostimo!« Odgovoril sem jim z zgodbo iz sv. pisma o devetdeset devetih ovci, ki jih pastir posebno ne ljubi, ki pa je sprejel izgubljeno z velikim veseljem. Pogostili so nas na poseben način, zelo lepo in skoraj bi zboleli od prevelikega jela. Ko smo prišli med druge ljudi, smo videli, da Rusi sploh veliko jedo. Dejali so nam, da je razlog najbrže v tem, ker je ruska klima zelo ostra in da morajo ljudje dosti jesti, če se hočejo vzdržati. V Moskvi je bilo letošnjo zimo 45 stopinj pod ničlo. Zelo zanimivo je, da vpliva zima tako zelo na življenje, da se more način življenja drugače urediti. Sovjetski uradi začno uradovati ob 10. dopoldne in nehajo ob 4. popoldne. Dela se torej šest ur na dan. V tvornicah, kjer tehnika dela zahteva drugačen posel, se dela tudi nepretrgoma. V tvornicah orožja še mnogo več. Tempo dela bi se mogel po sodbi mnogih ljudi pospešiti in intenzivirati, ne da bi se ljudje iztrošili. Šest ur dela ni toliko, da človek ne bi mogel prenesti tudi intenzivnega dela.

Ceneni in dragi predmeti

Zelo zanimivo je ugotoviti, da so nekateri predmeti v Rusiji silno ceneni. N. pr. zdravila. Ta se prodajajo skoraj po bagatelni ceni, da se izdelek za zdravila ne more računati v gospodinjstvu kot neki običuten izdelek. Zato smo v trgovinski pogodbi s Sovjetsko Rusijo predvideli, da neke količine zdravil kupimo v Rusiji.

Tudi predmeti široke potrošnje so zelo poceni. Škatlica vžigalic velja, preračunano na naš denar, okoli 5 par. Naš finančni minister je bil posebno ganjen, ko je dobil v dar tako škatlico. Kilogram soli velja 16 do 20 par, črni kruh 84 par, srednji 1 rubelj, beli 170 rublja. Sladkor velja 5 rubljev, t. j. 8 do 10 din, petrolej 130 rublja, krompir poleti 0'50, pozimi 120 rublja.

Zivalski proizvodi so dražji, cene pa so iste ko pri nas. Kilogram mesa velja 10 do 14, masti 25, surovega masla 25 rubljev, liter mleka 180 poleti in 250 rublja pozimi. Navadni ženski čevlji

so po 70, fini po 180 rubljev, ženske nogavice zelo slabe kakovosti po 5'60 rublja.

Elektrika je zopet zelo poceni. En kilovat velja 25 kopejk. Tudi telefon je v splošni uporabi in ni noben problem ter spada k vsakemu stanovanju. Ljudje tam izdajajo mnogo denarja in nimajo nobene potrebe za varčevanjem. Ne čutijo pomanjkanja, da bi morali varčevati. Ljudje so za primer starosti zavarovani. Kdor je nad 60 let star ima pravico do zavarovanja. Ne vem, če je to bolje ko Suzorovo zavarovanje. Poleg uradnega zavarovanja pa se more vsak zavarovati še zasebno za primer starosti ali smrti. Če vidi človek, kako Rusi mnogo kupujejo, dobiti vtis, kakor da je v Ameriki. Kupujejo to, kar potrebujejo in tudi to, česar nikakor ne potrebujejo. Zato so tudi »očeredi«.

Vtisi z ulice

Povedati vam hočem še nekaj značilnih pojavov, ki so mi padli v oči. Kako se vidi komunizem z ulice? Kako se v načinu življenja vidi, da je to drugačen družabni red? Prva stvar na ulicah, na katerih se giblje promet (da vozijo avtomobili, tramvaji, trolejbusi, avtobusi in tudi še kak izvošček) je, da na stotine in stotine ljudi kroži, da se vidijo veseli in resni ter žalostni obrazi. Na teh ulicah ni zasebnih trgovin. Niti ena trgovina nima osebnega imena. Vse prodajalne so državne. Napisi so na primer naslednji: »Moskovska trgovina št. 258.« ali »Trgovina št. 429.« Kupuje se vse brez karte in plača z denarjem kakor pri nas, če je dovolj blaga na razpolago. So tudi brivnice, toda nimajo firme, temveč samo številko. Tudi mizarji nimajo svoje firme, temveč samo napis »mizar«. Je pa nekaj, kar je podobno razmeram v drugih državah. To je kolhozni trg (kolhozni ring), ki ima v vsakem mestnem delu svojo tržnico, v kateri prodajajo kmetje iz okolice Moskve svoje proizvode. Prodajajo čisto svobodno in brez diktata cen in brez kontrole, temveč se ravna po zakonu ponudbe in povpraševanja. Dočim so v državnih tržnicah cene stalne, so v kolhozni tržnicah za 20 do 30% višje kakor v državnih prodajalnah, ker prihaja sem bolj sveže in dobro blago in ker kupujejo tu samo premožnejši ljudje. Pred velikimi prazniki in slavnostmi se dvignejo cene na kolhozni trgu tudi za 50%.

Hranilnice in zastavljalnice

Navadno človek misli, da ni v Rusiji drugega dohodka kakor samo od dela. To je splošno pravilo. Vsak, kdor hoče živeti, mora delati. Mislim, da je to popolnoma pravilno in dobro in da drugače tudi ne bi smelo biti. Delajo moški in ženske, vsi v rodbini. Je pa tudi nekoliko izjem. So hranilnice, v katere se vlaga denar v hranjenje. Tako je vložena nekaj milijard rubljev. Hranilnice plačujejo obresti ko pri nas, nekaj več ko 4%. Vloge se morejo vsak hip dvigniti in niso pod zaščito. Celo rezanje kuponov pozna jo v Sovjetski Rusiji, namreč kuponov drž. papirjev, državnih posojil, ki dajejo določeno rento.

Tudi zastavljalnice so. Neki član naše delegacije je hotel poskusiti, kako funkcionira zastavljalnica, pa ji je ponudil svojo kovinsko uro. Ponudili so mu, ko so uro pregledali 50 rubljev. Toda ko je pokazal, da je ta ura tudi zvonila, da je bila budilka, so mu takoj ponudili 250 rubljev.

Zasebna lastnina

Tudi zasebna lastnina je v SSSR. Čl. 10. sovjetske ustave govori o tem, kateri predmeti morejo biti zasebna lastnina. V tem členu se pravi, da je pravica osebne lastnine državljana zajamčena od dohodkov dela in varčevanja za predmete domačega gospodarstva, za

pravice udobnosti ter zavarovana tudi pravica dediščine. Posameznik, ki ima velike dohodke (književnik Aleksej Tolstoj ima, kakor pravijo letno en milijon rubljev dohodkov) si more kupiti avtomobil, da si napravi življenje udobneje. Nikakor pa ne more naložiti svojega denarja v proizvodna sredstva, s katerimi bi najel delavce, da bi delali zanj. To je glavna značilnost sistema, ki ni komunističen, je to sistem socializma, državnega socializma, ki še ni gotov, temveč ki se šele izdeluje in ki se še razvija in ki je šele v tretjem letu svoje tretje petletke, ki je torej star šele triinajst let.

To je mnogo premalo časa in zato je naravno, da ljudje, ki prihajajo iz zapadne Evrope in Amerike, krivo sodijo o tem, kar se dogaja v Rusiji. Treba je imeti pred očmi, da gre za težko dediščino iz ruske zgodovine in da gre za postavitev novega sistema državne ureditve.

So pa seveda tudi izjeme v tem oziru. V čem so te izjeme, kaže naslednji primer: Neki član naše delegacije je bil deset let pred vojno v Moskvi, a tri leta za časa revolucije v SSSR. Bil je uradnik v nekem odseku. Nekega dne se je vračal z izleta iz okolice Moskve ter prinesel s seboj petelina, da ga zakoljejo in spečejo. To je bil takrat velik prestopak proti komunističnemu načelu. Odvzeli so mu petelina in naš prijatelj je dobil tri dni zapora, ki jih je tudi odsedel. Sedaj pa, ko je videl, da se petelini kupujejo in prodajajo na trgih svobodno, se je nemalo začudil. Vse se je ublažilo, spremenilo in postalo drugačno.

Kolhozni sistem

Posebno zanima vse problem kolhozov — vprašanje kmetov. Malo sem od tega videl. Računal sem s tem, da bomo daljši čas ostali v Moskvi, toda zaradi razmer v Evropi smo morali skleniti trgovinske pogodbe pospešiti, da se vrnemo domov. Uporabili smo za sovjetske razmere nezastisljan tempo ter imeli celo po tri seje na dan. Od kolhozov torej nisimo mnogo videli, t. j. mogli smo videti samo kolhoze iz železnice, ko smo potovali po železnici. Videli smo, kako so male parcelice s kmetijskimi hišami nakopičene v središču vasi, okolica pa, kako ima velike komplekse zemlje, enako izorane in posejane. Delali so s traktorji, a videli smo tudi mnoge, ki so delali s plugi, katere so vlekli konji. Videli smo mnogo skromnih in revnih kmetijskih hiš, napravljenih iz zemlje, poleg njih pa v sredi vasi večje stavbe, večja skladišča kolhozov. Videli smo veliko razstavo pridelkov kolhozov, ki je bila res velikanska in ki je pokazala zelo lep pregled dela SSSR v kmetijstvu; iz lastnega opazovanja pa morem reči zelo malo.

Zanimivi so tudi razgovori s politikami SSSR, a tam je vsak politični človek hkrati tudi ekonomist. Iz teh razgovorov sem posnel, da se je poskus ustvaritve kolhozov posrečil. To dokazujejo objektivni rezultati, ker proizvodnja kmetijskih proizvodov ni padla, kmetje ne silijo več v mesta, temveč ostajajo na vasi, da mora sovjetska vlada apelirati na kolhoznike, da pridejo v mesta ter postanejo delavci v tovarnah. To je indirektno dokaz, da je življenje v kolhozih precej stabilizirano.

Glavni vzrok, da pomenijo kolhozi v SSSR uspeh, je v prostranosti sovjetske zemlje. Povprečni kolhoz ima 1550 ha zemlje, poleg tega pa more imeti vsak kolhoznik tudi še 2 do 10 ha lastne zemlje. Pri nas je tako malo zemlje, ča ne bi mogli dati kmetovalcem niti toliko zemlje, kolikor dobivajo njiv ob hiši, za kolhoze pa sploh ne bi nič ostalo.

Zanimivo je bilo zvedeti, kako je bilo to vprašanje rešeno v krajih, kjer je malo zemlje, zlasti na

Krimu in na Kavkazu. Pogovarjal sem se o tem s komisarjem Mikojanom, ki je Armenec in ki pozna te kraje. Dejal je, da se mora v teh krajih voditi gospodarstvo samo na ta način, da se dela čim bolj intenzivno.

Propaganda in prisilni ukrepi

Videli smo tudi neki značilen film. Izdelan je bil na podlagi romana »Vzdignjena brazda«. Film je kazal, kako je vas preživljala kolhoz in kako se je ta ustvarjal. Sovjeti so naobrazili v posebnih tečajih 25 tisoč delavcev za organizacijo kolhozov na vaseh. Kmetje so v začetku sprejemali ta prizadevanja z vidnim nezanimanjem. V filmu se je videlo, na kakšen način se je delala propaganda za kolhoze. Kmetje so pritrjevali propagatorjem, na vprašanje pa, če hočejo vstopiti v kolhoz, so vedno odgovarjali z ne! Film je pokazal tudi, kako so jih v to prisilili. V akcijo je stopilo tudi strelno orožje. Z revolverji so priganjali ljudi v kolhoze. Nekateri navdušeni sanjači so šli celo tako daleč, da so ustanavljali kolhoze med perutnino. Takih zabavnih prizorov je v tem filmu bilo mnogo. Rusi so se zelo smejali prizorom, ko so žene pretepale moške.

Takšne kolhoze imamo tudi pri nas. Naše premoženjske občine niso nič drugega ko veliki gozdni kolhozi. Vas se pod vplivom kolhozov zelo spreminja. Ne bi mogel reči, da je to tudi vedno najbolje. So tu pojavi, ki so pozitivni, so pa tudi pojavi, ki so negativni. Ne morem reči o tem kaj več, ker nisem videl kolhozov z lastnimi očmi.

Car v gledališču

Nato je govoril dr. Bičanić o nekaj političnih pojavih, ki jih je mogel zapaziti na prvi pogled. Pravi, da se je sistem v SSSR konsolidiral in stabiliziral in oni, ki mislijo, da bi se mogel s carjem ali s pučem odpraviti, se zelo motijo. Zelo značilno je, da car ne pomeni nobenega strašila več za sovjetske voditelje. Videli smo v petih gledaliških igrah, v katerih je car nastopal na odru, včasih slab, včasih tudi dober. To pa ljudi nič več ne razburja. To je za nje daljnja zgodba, ki se nikdar več ne bo ponovila.

Kult vojske

Dr. Bičanić je nato govoril o paradi, ki jo je videl 1. maja na Krasni ploščadi (Na Rdečem trgu). Ta slavnost pomeni enega najbolj učinkovitih dogodkov, ki smo jih mogli videti. Videl sem že mnoge manifestacije, toda takšne še nisem videl. Moram priznati, da se velika skrb posveča vojski. Povsod smo videli napise, ki so govorili o kultu vojske in o obrambi domovine. Ta kult se goji v veliki meri. Tako velik je ta kult, da se proslavljajo tudi ruske zmage pred revolucijo, zlasti zmage nad Napoleonom in zmage velikih carskih generalov. Ruska vojska se proslavlja na vsa usta. V vsej državi se vidi, da je vsak državljan pripravljen na obrambo domovine, ne države, ne sistema, temveč ravno domovine. Parada te vojske je dokazala, da je ta vojska dobro izvežbana, da je zelo disciplinirana, da je napravila odlični vtis. Vojski so dobro oblečeni in dobro oboroženi. To sem videl tudi na poti v železnici. Videli smo tudi vojske, ki so se vračali iz Finske. Videli smo mnogo mehaniziranega orožja, mnogo motorizirane pehote, mnogo motorizirane artilerije ter velike, močne in velikanske tanke.

Ta moč vojske je zadostno pokaznilo za zunanjo politiko SSSR in za ugled, ki ga uživa SSSR danes v mednarodnem svetu. Spoznali smo, da smo bili glede Finske pod vplivom neke tuje propagande in da smo si ustvarili krivo sliko o sili in učinkovitosti sovjetske vojske. Vsa ta zadeva s

Finsko ni bila stvar sovjetske vojske kot celote, temveč samo zadeva leningradskega vojnega okroga. Ta zadeva s Finsko je bila sovjetom zelo neprijetna.

Sovjeti sledijo v svoji zunanji politiki potem, ki jih pokazal še Peter Veliki. V tem oziru je bila glede Finske zavzeta smer ravno tako značilna kakor druge smeri ruske zunanje politike. Ljudje govorijo: »Peter Veliki je bil zelo pameten človek. Ena in dvajset let se je boril za Finsko in prišel samo do Viborga.« Tudi sedaj niso šli Rusi dalje. Peter Veliki je v borbi za Finsko izgubil 1,800.000 ljudi.

Zunanja politika

Ta velika ruska država kaže v svoji zunanji politiki mir ter zavest svoje lastne sile. Vse države gledajo na to, kaj bo rekla Rusija, ona pa je hladna in mirna. Ko smo se vrnili, smo našli v svoji deželi precejšnje razburjenje in nervozo. Ljudje so se zanimali, da bi zvedeli, kakšen posel smo opravili. Bilo je na delu tudi mnogo tujih kuhinj, ki so skušale na najrazličnejše načine pretvoriti in naravnost trditi baš nasprotje onega, kar smo mi pripovedovali prijateljem. Bile so to tendenčne, prozorne in lažnjive vesti.

Prvo vprašanje na povratku

Prvo vprašanje po povratku je bilo: Kaj mislite Vi, ali nas bo SSSR branila, če bomo od koga napadeni? To je vprašanje, ki je na prvi hip vsakemu prišlo na usta, ker je bilo vsem na jeziku, bolj kakor pa v glavi, ker pamenen človek takšnega vprašanja ne more postavljati. To je sicer zelo komodno, da ostanemo lepo v zapetku in da pridejo drugi, ki bi nas branili. To stališče je podobno politiki Črnogorcev, ki pravijo: »Nas in Rusov je 200 milijonov.« Naravno je, da tako ne more misliti svobodni, samostojni narod, ki da na svojo čast. V tem se moremo ravnati po moskovskem primeru, da sami čim bolj skrbimo za svojo obrambo. Potrebno je, da se sami skrbimo in da se brani mo, če bi nas kdo napadel, ker mi vojne nočemo. Nikogar ni v tej državi, ki je pošten in resničen rodoljub in ki ne bi želel, da naš narod ne bi bil zapleten v vojno niti bi hotel, da bi se vojskoval, ker bi hotel nekemu drugemu kaj vzeti. To je politika, ki jo hoče ves narod, to je politika, ki jo izvajata naš dr. Maček in vlada sporazuma. Je pa nekaj drugega, in sicer to, da se moramo braniti proti vsakomur, ki bi nas hotel napasti in motiti naš mir. To je velika lekcija in celo beseda, ki sem jih prinesel iz Sovjetske Rusije sem. Te besede vam ponavljam, zlasti pa onim, ki kriče: Nočemo vojne, namesto, da bi kričali: Branili se bomo!

Slovanska čustva v Moskvi

Drugo vprašanje, ki so ga nam zastavljali ljudje je bilo: Ali je v SSSR kaj slovanskega čustva, ali so Rusi Slovani, ali imajo kaj simpatij za male slovanske narode? Nekateri ljudje, ki imajo uho dolgo do Moskve, so se nasmejali ironično in cinično na to vprašanje. Iz lastne izkušnje pa morem reči, da sem videl v začetku malo rezervirano stališče do nas, a se je potem to polagoma razkadilo. Velik razlog je v tem, ker smo govorili skoraj v istem jeziku. Jezik je velik činitelj za sporazumevanje ljudi. Videli smo, da kljub vsem razlikam političnega in družabnega sistema prihaja s silo na dan tudi podlaga slovanske narodne kulture. Videli sem in slišal mnogo o tem, o čemer žal ne smem javno govoriti. Toda rečem vam, da sem se v tem oziru vrnil iz Sovjetske Rusije pomirjen.

Odnosaji do Hrvatov

Tretje vprašanje, ki posebno zanima naše ljudi, je važno posebno za nas Hrvate. To je vprašanje, kakšno stališče zavzemajo sovjeti

do Hrvatov, ali sploh vedo o nas in kaj mislijo o nas. Prej niso vedeli niti za Srbijo in če je kdo dejal, da je iz Srbije, so ga navadno vprašali, v kateri guberniji je to. Morem z veseljem reči, da sem se v tem oziru vrnil popolnoma zadovoljen. Po protokolu je bilo predvideno, da sprejme predsednik sovjetske vlade in komisar za zunanje zadeve Molotov samo predsednika jugoslovanske delegacije, iz lastne iniciative je pa povabil k sebi vso delegacijo, s čemer je pokazal nedvomno pažnjo Hrvatov in drugim narodom, ki žive v Jugoslaviji. Čuli smo, kako se tam govori o Jugoslaviji, v kateri živi več narodov. V Moskvi še niso pozabili na obisk Stjepana Radića. Vidi se, da je bil Radić dalekoviden mož, ki je znal najti pot do Moskve. To je najboljši odgovor malim ljudem na njih poskuse, da bi omalovaževali veliko delo za zблиžanje med nami in Rusijo. (Tu moramo mi dodati, da v Moskvi tudi dobro vedo za nas Slovence. Op. ured.)

Dr. Bičanić je ugotovil nato veliko razumevanje v Sovjetski Rusiji za naše potrebe ter dejal, da je to našlo svoj odmev tudi v naši praktični politiki ter je pri tem citiral besede iz govora ministra dr. Andresa na večerji v čast sovjetskega poslanika v Sibiriji Lavrentijeva. Zlasti je naglasil te besede min. dr. Andresa: »Na čelo pogodbe smo napisali, da obnavljamo trgovinske odnose v želji, da ustvarimo trajne pogoje prijateljstva in sodelovanja med obema državama in njihovimi narodi. Želja vsega našega kmetskega naroda je, da vidi čimprej uresničenje in obnovo prijateljskih zvez z ruskim kmetiskim in delavskim narodom.«

Navodila za terminsko kupčevanje z angleškimi funti

Devizna direkcija je objavila naslednjo okrožnico:

Na seji dne 22. maja je devizni odbor sklenil, da se dovoli terminska trgovina z angleškimi funti.

Pri opravljanju terminskih poslov so pooblaščen zavodi dolžni, da se ravna po naslednjih navodilih:

1. Angleške funte smejo prodajati na termin samo pooblaščen zavodi (I) na borzah v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani za račun izvoznikov jugoslovanskega blaga v tujino. Pri sprejemu naloga za terminsko prodajo morajo zahtevati pooblaščen zavodi od izvoznika pismeno izjavo, da se deviza nanaša na že sklenjeno prodajo blaga za navedeni termin, v katerem bo dolžan, da jo izroči, ter zahtevati tudi v vpogled dokaze, da je prodaja dejansko sklenjena (zaključnica, korespondenca, dovoljenje za izvoz itd.).

2. Angleške funte smejo nakupovati pooblaščen zavodi (I) na domačih borzah za račun uvoznikov blaga iz neklirinških držav samo za njih dejanske potrebe. Pri sprejemu naloga za terminski nakup angleških funtov morajo pooblaščen zavodi zahtevati od uvoznikov uvozne in druge dokumente po čl. 3. deviznega pravilnika kot tudi vsa druga dovoljenja, ki so ta za posamezne primere predvidena (n. pr. plačanje uvoza, starejšega od enega leta itd.). Če uvoznik še nima uvoznih dokumentov, mora izročiti pooblaščenemu denarnemu zavodu uvožno dovoljenje, dovoljenje za plačilo v naprej ter predpisano izjavo. Vpis teh transakcij v kontrolnik za uvoznike kot tudi opravilno, če so tu uvozni dokumenti, se izvrši onega dne, ko je opravljen terminski zaključek.

3. Rok za terminsko trgovino z angleškimi funti ne sme biti daljši od enega meseca.

Delajte za napredek trgovskih organizacij!

Gospodarske težave zasedenih držav

Nemško mnenje o potrebi preorientacije teh gospodarstev

Gospodarstva Nizozemske, Norveške, Danske in Belgije so prišla zaradi zasedbe v čisto nov položaj, ki postavlja gospodarstva teh držav tudi v čisto nove razmere. S tem nastajajo za te države tudi čisto nove naloge in o tem razpravlja »Neues Wiener Tagblatt« z dne 24. maja. Med drugim pravi dunajski list:

Kako je zasedba Norveške, Danske, Nizozemske, Belgije in Luksemburga Nemčijo gospodarsko okrepila, je bilo že povedano. Zlasti je z zasedbo teh držav pridobilo nemško vojno gospodarstvo. Na drugi strani pa je jasno, piše dunajski list, da so se življenjski pogoji teh zasedenih držav iz temelja spremenili. Te spremembe so tem bolj težke, ker so bile te države izredno intenzivno zvezane s svetovnim gospodarstvom. Zunanja trgovina na prebivalca, ki je l. 1938, znašala v izvozu in uvozu v Nemčiji 81 RM na leto, je znašala na Danskem skoraj štirikrat toliko, na Norveškem pa je bil izvoz dvakrat, uvoz pa štirikrat tako velik kot v Nemčiji. Tudi na Švedskem je bila skrb zaradi novega položaja neprimerno večja kakor v Nemčiji. Belgijsko gospodarstvo ni bilo značilno le po tem, da je bila Belgija najbolj gosto naseljena industrijska država na svetu, temveč je bila s svojo veliko izvozno industrijo tudi najožje povezana s svetovnim gospodarstvom ter je bila poleg tega dežela silno razvitega transporta. A tudi Nizozemska je bila močno orientirana k svetovni trgovini. Pomorske prevoznice in tranzitni promet sta bila močni aktivni postavitki v nizozemski plačilni bilanci. Vse te države bodo morale sedaj popolnoma spremeniti način svojega gospodarstva in se prilagoditi novim razmeram.

Poglejmo najprej položaj Belgije in Nizozemske! Obe državi sta — če ne upoštevamo njunih zvez z Nemčijo — bile predvsem v trgovski odnošaji z Anglijo, Francijo, U. S. A. in Nizozemsko Indijo. Sedaj jima je preostala samo še možnost trgovske zamenjave z Nemčijo, ki bo z ozirom na vojne potrebe vojnootbrambne Nemčije tudi narasla. Vsa ostala zunanja trgovina obeh držav pa je, naj bo to še tako trdo, obsojena na umiranje. Pot k zapadnim državam in čezmorskim državam je zaprta, k skandinavskim državam je zaradi nevarnosti min enako nemogoča. Obe državi bosta ostale le še pot k južnovzhodnim evropskim državam, ki so so obe važni tudi zaradi prehrane. Toda velike transportne težave, ki veljajo tudi za vse vojskujoče se države, zapirajo tudi to pot. Zunanja trgovina Nizozemske in Belgije se bosta torej morala omejiti samo na Nemčijo. To pa pomeni, da bosta morale obe državi s svojimi zalogami in svojo proizvodnjo gospodariti silno racionalno, da bosta morale uvesti gospodarski sistem, ki je že v veljavi v Nemčiji. Kar pa je v Nemčiji zaradi dolgih priprav izvedeno organsko, bo imelo letos v obeh teh državah samo začasen značaj in bo zato povzročalo mnogo kriz.

Za Norveško in Dansko so razmere nekoliko drugačne. Zlasti Danska more z baltičskimi obrobni državami in z Rusijo gojiti zelo intenzivno zunanjo trgovino. Upoštevati pa je treba, da so bile za Dansko najvažnejše izvozne države Anglija, U. S. A. in Nizozemska, od katerih je sedaj odrezana. Najteže pa je to, da ne more Danska dobiti več krmil in da je s tem podlaga danskega izvoza najteže ogrožena. Le malo verjetnosti je, da bi mogla nadomestiti

Danska izgubo teh krmil z dobavami z jugovzhoda. Poleg tega pa je zaradi velike transportne obremenitve železnice skoraj nemogoče, da bi prišle večje pošiljke žitaric v nordijske dežele. Edino Rusija bi mogla dati potrebne količine žita, toda dala jih bo le proti primernimi protidobavami.

Narodna gospodarstva vseh teh držav so torej odrezana od svojih najvažnejših dobavnih dežel in zato jim vpričo grozeče gospodarske krize ne preostaja nič drugega, da se odločijo za bolesten proces prilagoditve in gospodarske avtarizacije ter večje skromnosti v vsem gospodarjenju. Pa to nič ne spremeni na položaju in kruti resnici. Saj je celo švedsko gospodarstvo pred težkimi preizkušnjami in pred čisto novo orientacijo. Švedski listi so že poročali, da je odpotovala švedska trgovinska delegacija v Moskvo, da se pogaja zaradi večje zamenjave blaga z Rusijo. V švedskih listih se celo razprav-

lja o tem, da bi vzdrževala švedska promet z Združenimi državami Sev. Amerike preko Rusije. Ali tudi tem načrtom nasprotujejo pomankanja transportnih sredstev.

Vsem tem državam preostaja samo ena rešitev — piše dunajski list — da svoje gospodarstvo čim bolj navežejo na gospodarstvo Nemčije. Od svojih naravnih dobavnih virov odrezane države čutijo sedaj vojno na svojem ozemlju bolj kakor kdaj koli. Med vojno se bo morda nekaj na tem položaju spremenilo, toda ne mnogo. Za Nemčijo — zaključuje dunajski list svoja izvajanja — pa je sedaj mogoča samo ena formula, da daje svoje visokovredne izdelke tem državam samo za življenjsko važne produkte iz tujine.

Gospodarstva Belgije, Nizozemske, Norveške in Danske bodo s tem prišla v popolno odvisnost od Nemčije, kar priznava tudi dunajski list brez vsakih olepšav in zveze.

Neuspeh uredbe o omejitvi mesne potrošnje

Tako se sprašuje »Jugoslovanski Kurir« ter nadaljuje:

Bolehamo za izdajanjem uredb. Inflacija uredb v naši državi ni najnovejšega datuma, temveč je stara že deset let. Kadar se v sedanjih časih izdajajo uredbe, bi se moralo predhodno proučiti, katere določbe so najbolj učinkovite in najbolj enostavne, da bi se uporabljale glede spoštovanja in izvrševanja zakonskih določb, ki jih predpisujejo razne uredbe. (Če se predhodno ne prouči možnosti izvrševanja omenjenih uredb, potem jih je sploh brezpredmetno izdajati.)

Ena od onih številnih uredb, ki se sploh ne spoštujejo, je uredba o omejitvi potrošnje govejega in svinjskega mesa v torek in petek. »Jugoslov. Kurir« ima informacije, da je potrošnja govejega in svinjskega mesa znatno večja, odkar je bila izdana navedena uredba. Potrošnja mesa pa se ni samo povečala v velikih mestih, temveč tudi na deželi. V velikih mestih kupujejo meščani goveje in svinjsko meso v ponedeljek in četrtek v znatno večjih količinah, da so z mesom popolnoma oskrbljeni v dneh, ko je prodaja mesa prepovedana. Na deželi, kjer je kontrola klanja še slabša, se je začela špekulacija kmetov z govejim in svinjskim mesom. Na deželi sploh ni kontrole klanja ter prinašajo kmetje meso pred mesta, kjer ga kupujejo meščani. V mestih, kjer je kontrola klanja relativno dobra, se je povečala potrošnja po izdaji omenjene potrošnje za 10 do 15%. Uredba je torej dosegla ravno nasprotno učinek.

»Jugoslovanski Kurir« predlaga zato nekatere ukrepe, ki naj bi jih oblasti podvzele, da bi se dosegel namen uredbe. Tako predlaga, da se mora prodaja mesa po mestih, kjer je klanje živine popolnoma javno, tudi po količini znižati, da torej sploh ne bo toliko mesa na razpolago kakor pred izdajo protimesne uredbe. Nadalje predlaga, da se tudi po stanovanjih kontrolira, če se v brezmesnih dnevih v resnici ne troši meso. Organi javnih oblasti bi morali po mnenju »Jugoslovanskega Kurirja« po hišah pregledovati, če se uredba o omejitvi potrošnje govejega in svinjskega mesa v resnici spoštuje.

Kakor smo radi pritrtili »Jugoslovanskemu Kurirju«, kadar je nastopil proti inflaciji uredb, ki je res že postala nevarna bolezen pri nas, tako pa se moramo čuditi, da

more gospodarska korespondenca predlagati take predloge, kakor jih predlaga v drugem delu svojih izvajanj »Jugoslov. Kurir«. Ali si »J. K.« sploh predstavlja, kako bi praktično izgledalo, če bi hodili organi oblasti po hišah ter stikali po loncih? Ali si res ne more misliti, kakšne posledice bi rodilo takšno postopanje? Če »J. K.« svetuje oblastem, da se mora najprej ugotoviti, kakšne določbe so najbolj učinkovite za izvajanje neke uredbe, zakaj sam pozabi, da bi tudi svoje predloge zadostno proučil?

Mislimo, da slabo izvajanje uredbe dokazuje samo eno, da je bila ta uredba nepotrebna in da bi bilo mnogo bolje, če se nikdar ne bi izdala. Če pa se je že izdala, je najbolje, če jo bo življenje polagoma uvrstilo v vrsto onih uredb, ki so sicer veljavne, ki pa praktično nimajo nobenega pomena, ker se ne izvajajo.

Politične vesti

»Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Stockholma: Sovjetska vlada je še enkrat, kakor se poroča iz Moskve, opozorila italijansko vlado, da ne zaplete Balkana v vojno. To opozorilo se smatra kot zadnje svarilo, ker so Rusi ponovno dali vedeti, da so zainteresirani na ohranitvi miru na Balkanu. Posebno močno je zanimanje za Jugoslavijo, katere demonstracije za Rusijo so napravile v Kremlju zelo dober vtis.

Turški ministrski predsednik je naglasil v svojem govoru po radiu, da je Turčija pripravljena, da odgovori na vsak napad. Politika Turčije je tako jasna, da je nihče ne more napačno razumeti.

Italijanska vlada je imela v torek z največjim zanimanjem pričakovano sejo, ki naj bi odločila o vstopu Italije v vojno. Na seji pa ni padla nobena odločitev, temveč so bili sprejeti samo nekateri zakonski načrti, s katerimi se povečuje vojna pripravljenost Italije. Tako bodo mogli v bodoče nadomestiti vpoklicane uradnike upokojenci in žene.

Da se je položaj po seji italijanske vlade pomiril, dokazuje tudi to, da so začele italijanske ladijske družbe zopet propagando za potovanja svojih ladij.

Iz Pariza poročajo, da je Francija že popolnoma pripravljena, če bi vstopila Italija v vojno. Italo Zingarelli piše v »Stampu« o novem romunskem zunanjem ministru Gigurtu, da je prijatelj in obdovalec nemškega narodno-socialističnega režima. Gigurtu je eden najbogatejših Romunov ter je bil daljši čas v Nemčiji. Znan je kot rudarski strokovnjak. Odstop

Gafenca pomeni po mnenju Zingarellija za zaveznike velik udarec.

Min. predsednik Churchill je podal v spodnji zbornici izčrpno poročilo o bojih v Flandriji ter evakuaciji zavezniških čet iz Dunkerquea. Dejal je, da se je posrečilo iz Dunkerquea evakuirati 335.000 zavezniških vojakov in da je angleška ekspedicijska vojska izgubila na mrtvih, ranjenih in pogrešanih samo okoli 30.000 mož. Velike pa so izgube na vojnem materialu. Izgubljenih je bilo 1000 topov ter vsa vozila. Nato je govoril o usodnih posledicah nemškega prodora ob Meusi. Zavezniška vojska bi se po tem prodoru mogla rešiti s hitrim umikom. Ta misel pa je bila odklonjena, ker bi bilo v tem primeru izgubljenih 20 belgijskih divizij. Zato se je skušalo braniti Belgijo. Nemške čete pa so izredno hitro prodirale. Imele so približno 8 do 9 oklopnih divizij, od katerih je vsaka imela po 400 tankov. Nemci so prodrli do morja in odrezali zavezniški vojski v Flandriji zvezo z ostalo zavezniško vojsko. V Calaisu se je branilo 3000 Angležev in 1000 Francozov. S svojo junako obrambo so vezali dve nemški oklopni diviziji ter s tem bistveno omogočili evakuacijo iz Dunkerquea. Naši mornarji so rešili samo 30 neranjenih branilcev Calaisa. Usoda ostalih je neznan. Položaj zavezniške vojske v Flandriji je bil izredno težaven in bati se je bilo, da se bo moglo rešiti samo 20 do 30 tisoč vojakov. Nato je prišla še kapitulacija belgijskega kralja. Churchill je nato opisoval težavnost bojev ter nato omenil odlično vlogo angleškega letalstva, ki da je prizadejalo sovražniku štirikrat toliko izgub, kolikor jih je imelo samo. Churchill je naglasil, da se je izkazala premoč angleškega letalstva. Toda na drugi strani so tudi težke izgube. Predvsem ni evakuacija nikdar bila zmaga. Izgubljeno je silno veliko vojnega materiala. Vsa obala ob Kanalu je v nemških rokah. Francoska vojska je oslabiljena, belgijska vojska je izginila. Sedaj pripravljajo Nemci novo ofenzivo. Evakuirana armada se bo vrnila v Francijo. Napada na Anglijo se ne boji. Na koncu svojega govora je Churchill poudaril, da se bodo zavezniški borili, če treba tudi leta, dokler ne dosežejo zmage, ker kapitulirali ne bodo nikoli.

Nemci so izvedli prvi letalski napad na Pariz, na njegove vojaške objekte, kakor zagotavljajo. Iz višine 10.000 metrov so vrgli nad 1000 bomb. V napadu je sodelovalo 250 do 300 nemških letal. Porušenihi je bilo 91 poslopj, med njimi tudi 4 šole in ena bolnica. Ubitih je bilo 254, ranjenih pa 652 oseb. 25 nemških letal je bilo sestreljenih. Tako poročajo Francozi. Nemško poročilo pa pravi, da so nemška letala uspešno bombardirala letališča ter uničila na tleh 300 do 400 letal, v boju pa sestrelila nad 100 letal. Francosko poročilo te trditve odločno zanika. Sploh se poročila obeh vojskujočih se strank silno razlikujejo. Tako trde Nemci, da so skupno ujeli 330.000 francoskih in angleških vojakov. Nemci nadalje poročajo, da so potopili celo vrsto angleških vojnihih ladij, dočim priznavajo Francozi samo izgubo 7 rušilcev, Angleži pa izgubo 6 rušilcev ter več manjših ladij.

Francozi so kot odgovor na zračni napad na Pariz, bombardirali vojaške objekte v Münchenu, Frankfurtu in nekaterih mestih v Poruhrju.

Nemci poročajo, da so nemške čete zasedle Dunkerque. Zavezniška poročila potrjujejo zavzetje mesta.

Iz Španije se uradno zagotavlja, da ostane Španija nevtralna tudi v primeru, če bi Italija vstopila v vojno.

»N. Zürcher Zeitung« piše v svojem poročilu iz Pariza, da je umik zavezniške vojske iz Flandrije ter Dunkerquea silno dvignil moralno zavezniške vojske ter prebivalstva v Franciji. List piše, da se je zgodil čudež, o katerem je govoril min. predsednik Reynaud. Svoje poročilo zaključuje švicarski list z besedami: Heroizem od večerj je upanje od jutri! Nato pripominja, da je v baziliki Sacre Coeur prvič na orglah zadonela marseljska.

Papež Pij XII. je imel pred člani sv. kolegija govor, v katerem se je dotaknil tudi mednarodnega položaja, naglasil resnost sedanjega trenutka ter opisal strahote vojne. Omenil je tudi vse svoje napore, da bi se ohranil mir. Na koncu svojega govora je apeliral na vse vojujoče se stranke, da spoštujejo zakone humanitete in mednarodnega prava. Pozornost je vzbudilo, da o novih prizadevanjih za mir ni govoril več.

Japonski listi poročajo, da bo Amerika ustavila Japancem vsako dobavo surovin. S tem hoče Amerika doseči dve stvari z enim udarcem. Japonski bo ustavila dobavo surovin, zato pa te še v večji meri pošiljala zaveznikom.

Indijska vlada je sklenila, da poveča število indijske vojske za 100.000 mož.

Permanentne legitimacije Ljubljanskega velesejma

so bile že v prometu, preden je bila izdana odredba Ministrstva trgovine in industrije, da mora biti junijski velesejem preložen. Uprava velesejma prosi vse posestnike teh legitimacij, da jih shranijo, ker bodo predvidoma veljale za bodoči velesejem, ali pa bodo zamenjane z novimi.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 31. maja navaja naslednje izpremembe (vse v milijonih din):

Kovinska podloga se je skupno zvišala za 41'6 na 2162'1.

Devize izven podloge so padle za 83'4 na 585'2.

Vsota kovanega denarja se je zvišala za 115'76 na 426'25 (zaradi novih kovancev po 10 din).

Posojila so skupno narasla za 2'5 na 1.984'0. Menična posojila so se sicer povečala za 60'2 na 1.881'8, zato pa so lombardna padla za 57'7 na 102'2.

Eskont bonov drž. obrambe je prekorajil že 3 milijarde, narasel je namreč za 301'0 na 3.196'0.

Razna aktivna so se zmanjšala za 41'7 na 2125'8.

Obtok bankovcev se je dvignil za 454'8 na 11.754'9. Obveze na pokaz pa so zmanjšale le za 69'9 na 1.841'9.

Razna pasiva so se zvišala za 52'5 na 358'3.

Skupna podloga je po stvarni vrednosti narasla za 66'6 na 3459'3.

Skupno kritje se je zmanjšalo od 25'67% na 25'44%, samo zlato pa od 24'67% na 23'99%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Tečaji deviz

Pretekli teden so se na njujorški borzi tečaji zavezniških deviz neznatno opomogli, tečaji drugih pa so ostali neizpremenjeni, kakor kažejo naslednje številke:

	25. V.	1. VI.
Pariz	181'50	182'50
London	320'25	322'75
Berlin	4000'—	4000'— (nom.)
Curih	2240'—	2242'—
Milan	504'50	504'50

Tečaji balkanskih deviz pa so na evriški borzi padli ter so beležili:

	25. V.	1. VI.
Beograd	10'—	10'—
Bukarešta	2'37	2'25
Sofija	5'50	4'—
Atene	3'10	3'—
Carigrad	3'10	3'—

Zlati dotok v USA je znašal v 1. tednu maja 64 milijonov dolarjev, v 2. 114, v 3. pa 122 milijonov dolarjev. Zlata podloga USA je že prekorajila 19 milijard dolarjev, kar je več kot 70% vse zlate podloge na svetu.

Na njujorški borzi padajo državni papirji evropskih držav, zlasti onih, ki bi mogli zaradi vstopa Italije v vojno biti zapleteni v vojne dogodke. Vse prodaja evropske vrednostne papirje in jih skuša vnovčiti, kar naravno povzroča padanje njih tečajev.

Na pariški borzi se je nehal padec tečajev 16. maja, ko je bila izvršena rekonstrukcija francoske vlade in imenovan nov vrhovni poveljnik vojske. Tečaji sicer še niso dosegli svoje prejšnje višine, vendar pa je njih tendenca čvrsta. Pariška borza je torej sprejela nove dogodke zelo hladnokrvno in sedaj deluje normalno.

Načrt uredbe

o oskrbovanju industrije s surovinami

»Jugoslovanski Kurir« poroča, da je v ministrstvu za trgovino in industrijo že izdelan načrt uredbe o oskrbovanju industrije s surovinami. Nova uredba bo imela načelen pomen, ker je izdelana po načelih dirigiranega gospodarstva. Ta načela se bodo dosledno izvedla tako glede organizacije kot glede načina in nadzorstva oskrbovanja industrije s surovinami. Uredba ima tako imenovani okvirni značaj, ker se bodo z njo dala pooblastila trgovinskemu ministru oz. banu Hrvatske, da izdasta druge uredbe zaradi olajšanja in zagotovitve pravnega oskrbovanja industrije s surovinami v vseh gospodarskih panogah.

Nova uredba bo dajala pooblastila za izdajanje pravilnikov, navodil in odredb za urejanje trgovine, za uvoz in izvoz vseh industrijskih surovin, za razdelitev surovin med posamezna podjetja z ozirom na določeno kapaciteto vsakega podjetja ter tudi glede cen surovin. Uredba predvideva obvezno prijavljanje vseh surovin v državi brez ozira na to, v katerih rokah so te surovine. Uredba predvideva tudi možnost ustanavljanja posebnih central za nabavo oz. nakup in prodajo določenih surovin. Surovine iz tujine bi

skupno uvažale ali skupne ustanove v Beogradu ali posebne ustanove za banovino Hrvatsko. Surovine, ki bi jih nabavila posebna ustanova v Beogradu, bi se po določenem ključu dodeljevale banovini Hrvatski, ki bi jih potem samostojno razdelila med podjetja na svojem ozemlju. (Nujno je, da bi se tudi drugim banovinam dajale surovine po določenem ključu, ker bi se sicer moglo zgoditi, da bi skupna centrala samo bila v škodo industrij v drugih banovinah. Z ozirom na slabe izkušnje, ki jih že imamo z razdeljevanjem uvoznih dovoljenj, se moramo pred takšnimi možnostmi na vsak način zavarovati.)

Ustanavljanje uradnih organizacij za uvoz in prodajo surovin pa ne bi izključevalo popolnoma zasebne iniciative, kakor zatrjuje »Jugoslovanski Kurir«, ker bi uredba dopuščala organizacijo zasebnih združenj v obliki »interesnih zajednic« za nabavo surovin, ki bi delale pod kontrolo oblasti. Uredba predvideva tudi možnost nudenja finančne podpore posameznim industrijam, ki bi velik del svojega kapitala investirale v surovine. Takšna podjetja bi dobivala kredite po posebnih pogojih na podlagi lombardov oz. na podlagi varantov.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

267 — Hamburg: zdravilne rastline (ljuta poprova meta, lipovo cvetje, listje jagod), orehi, rožiči, suhe višnje in češnje, sadne pulpe in paradižnik.

268 — Berlin: išče se zveza z našimi izvozniki in uvozniki.

269 — London: papir za ovijanje in toaletni papir.

270 — Brooklyn: puh, paprika, posušene morske gobe.

271 — Basel: ponuja se zastopnik za industrijske izdelke.

272 — Sofija: bombažne tkanine, bombažni muslin, tiskane tkanine.

273 — London: klej od kože.

274 — Sattle (Združene države Sev. Amerike): konoplina preja za ribiške mreže.

275 — Hamburg: proizvodi domačega obrta v narodnem slogu kakor bluze, pokrivala, žepni robci itd., preproge manjše oblike, rezbarije iz lesa (škafle, pipe in podobno), priglavniki, usnjeni izdelki v pisanih barvah, keramika.

276 — Kairo: vezane plošče.

277 — Buenos Aires: novo ustanovljena komanditna družba, ki se bavi z uvozom in izvozom ter z zastopstvom, išče zvezo z našimi izvozniki in uvozniki.

278 — Stockholm: išče se zveza z jugoslovanskimi izvozniki, ki bi želeli izvažati v Švedsko.

279 — Barcelona: ustanovila se je družba, ki se bo bavila s posredovalnimi posli uvoza in izvoza v našo državo proti kompenzacijam in devizam ter nudi interesentom svoje usluge.

280 — Carigrad: kline za britje.

281 — Buenos Aires: suhe češnje, cigaretni papir, zdravilne rastline.

282 — Kodanj: živalska krma.

283 — Stuttgart: košarsko blago, izdelki iz usnja v narodnem slogu, priglavniki, rezbarski izdelki, keramika.

284 — Mehiko: suho sadje, orehi, zmelata paprika, škrob, ribje konzerve, siri, vina, oljka.

285 — Stockholm: zastopniška firma se zanima za sveže in suho sadje vseh vrst, konzerve in druga živila.

286 — Sofija: acetoni, čebelni vosek (10 do 50 tisoč kg), žolt, čist in s prijetnim duhom.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na informacijski odsek (obavešajni osek) Direkcije za zunanjo trgovino, Beograd, poštni predal 818 ali na Delegacijo direkcije za zunanjo trgovino za banovino Hrvatsko, Zagreb, Ilica 49/III oziroma poštni predal 606 ter naj pri tem navedejo redno uvodno številko povpraševanja oziroma ponudbe ter kraj, na katere se povpraševanje ali ponudba nanaša.

Zunanja trgovina

Po najnovejši odredbi grške vlade smejo uvozniki kave, sladkorja, riža in suhe povrtnine prodajati to blago trgovcem na drobno samo proti posebnemu dovoljenju oblasti.

Romunija je dobavila Nemčiji 30.000 vagonov pšenice, kakor to določa nemško-romunska trgovinska pogodba.

Turčija je nabavila v Romuniji železne sode za oljno olje, v zameno pa bo uvozila Romunija iz Turčije staro železo.

Slovaško gospodarsko ministrstvo je dovolilo uvoz 5 vagonov vina iz Romunije, če bo služila protivrednost za to vino za okrepitev turističnega obiska iz Romunije.

Cene bakra so v Združenih državah Sev. Amerike po objavi Rooseveltovega oborožitvenega programa poskočile. Na trgu cinka in kositra pa ni bilo pretekli teden nobenih izprememb.

Cena kositra se je pretekli teden dvignila v New Yorku od 53 na 55 centov, v Londonu pa od 267 $\frac{1}{2}$ na 275 penijev.

Sovjetska tovarna »Avtosteklo« je začela proizvajati steklo, ki ne prepušča rentgenovih žarkov. V prvem letu bo proizvedla tovarna 600 m² tega stekla.

Stanje naših kliringov

Glavna karakteristika gibanja naših kliringov v preteklem tednu je, da so naše terjatve proti Nemčiji in Italiji padle, narasle pa proti Franciji. Gibanje kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

	31. V.	22. V.
Aktivni kliringi:		
Bolgarska din	3'21	3'92
Italija din	5'30	11'34
Nemčija RM	3'49	3'80
Češko-Moravska Kč	29'82	33'54
Turčija din	7'79	9'69
Francija fr. fr.	18'37	15'30
Franc. kolonije fr. fr.	10'10	6'29
Španija pezeta	2'93	2'93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1'33	1'33
Madžarska din	2'02	6'81
Poljska din	18'89	18'89
Romunija din	10'75	10'80
Slovaška Ks	6'58	5'47

Cena domače volne bo maksimirana na 48 din za kg

Uredba o nakupu in prodaji domače volne, po kateri predvideva tudi maksimiranje cen za domačo volno. Minimalna cena bo znašala 30 do 35 din, maksimalna pa 48 dinarjev za kg. Vsa prodaja in nakup volne bosta koncentrirana pri Prizadu.

Turistični odbor Gospodarskega sveta BZ

V okviru zasenjanja Gospodarskega sveta Balkanske zveze so tudi konference turističnega odbora Balkanske zveze. Glavne točke, ki so postavljene na dnevni red te konference in o katerih se bo razpravljalo do 8. tega meseca, so: 1. turistična konvencija in poenostavljenje deviznih predpisov za potrebe turistov med državami Balkanske zveze. 2. Ureditev enakih določb za dirigiran turizem med državami BZ v medsebojnem prometu, in sicer: a) turističnega prima oz. turističnega denarja, b) hotelskih bonov, c) začasnih triptikov in bencinskih bonov za motorna vozila, d) železniških ugodnosti za individualna in skupinska potovanja. Tendence vseh teh ukrepov je, da bi balkanske države čim bolj nadomestile izgube, ki jih bo imel njih turizem zaradi sedanjih mednarodnih razmer.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 1. junija objavlja: Uredbo o dopolnitvi uredbe z zakonsko močjo o razširitvi pokojninskega zavarovanja nameščencev na novinarje — Uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe iz l. 1932. o trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornicah — Ustanovitev glavne uprave za posredovanje dela v Beogradu — Odtegnitev iz obteka dosedanjega srebrnega denarja po 10 dinarjev — Izročitev v obteku novega nikljevega denarja po 10 dinarjev — Pojasnilo glede odtegnitve starega srebrnega denarja po 20 dinarjev in kovanega denarja po 1 dinar iz obteka — Odločbo bana dravske banovine o maksimiranju cen mesa.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanca do pokojnine je potrebno, da so zavarovanec prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Doma in po svetu

Na čast delegacijam gospodarskega sveta Balkanske zveze je priredil trgovinski minister doktor Andres na Avali banket. V svojem pozdravnem govoru je naglasil trgovinski minister dr. Andres, da BZ že nekaj let bdi nad mirom na Balkanu. Dosedaj izvršeno delo BZ sicer ni majhno, toda moglo bi biti še večje. Vse je treba storiti, da se trgovinski odnosi med balkanskimi državami povečajo. Časi, ki jih preživljamo, so zelo težki in naravnost zahtevajo, da si vse balkanske države čim bolj medsebojno pomagajo. V imenu vseh delegacij se je zahvalil za pozdrav vodja turške delegacije, ki je enako naglasil potrebo medsebojne balkanske gospodarske delavnosti.

Jugoslovanski izseljenci v Belgiji se godi dobro in so večinoma vsi zopet na svojem starem poslu. Bolgarsko in jugoslovansko združništvo priredi 16. junija na beograjskem velesejmu skupno razstavo.

Zagrebska radijska postaja bo zelo povečala svoj orkester. Zeleti bi bilo, da bi isto storila tudi ljubljanska radijska postaja.

Trboveljski slavski praznovale te dni desetletnico svojega nad vse uspešnega delovanja! Vse priznanje marljivim mladim pevcem in njihovemu zaslužnemu voditelju!

Ker se je izkazalo, da nekateri izvozniki pošiljajo zdrave konje v tujino kot konje za klanje, je trgovinski minister odredil, da se vsi ti izvozniki izključijo za tri mesece od izvoza konj, v ponovnem primeru pa, da se tudi črtajo iz registra izvoznikov konj.

Stavka stavbinskega delavstva je končana ter se zvišajo mezde kvalificiranim delavcem za 75 par na uro.

Hitler je sklenil, da se polovica nizozemske armade takoj demobilizira, ostali vojaki pa se bodo demobilizirali ali postopoma, da se gospodarstvo preveč ne obremeni in da ne nastane brezposelnost. Strogo pa se bo postopalo proti vsem, ki so nastopili proti nemškemu padalcem ter jih izročali Angležem.

Tuja vojna letala so preletela švicarsko ozemlje. Takoj so nastopila proti njim švicarska letala ter zbila tri.

Večje število angleških državljancev je odstopalo iz Budimpešte, ker hočejo priti na zavezniško ozemlje, še preden bi napovedala vojno Italija.

Ameriški listi pišejo, da Amerika ni več nevtralna, temveč le nevojskujoča se država. Vojne priprave USA se nadaljujejo z vso naglico. Velike ameriške avtomobilske tvornice bodo začele izdelovati tudi letala. Do 1. julija 1941. bo dobila Amerika 45.000 novih pilotov. Amerika bo pošiljala v bodoče zavezniškom ne samo letala, temveč tudi pilote.

Anglija je odstopila ameriški vladi patente za izdelovanje motorjev »Rolls-Royce« in »Merlin«, da bi se mogla pospešiti dobava letal zavezniškom.

Oblasti v Urugvaju so odkrile, kakor poroča »New York Times«, zelo intenzivno delovanje pete kolone. Odkrita da je bila tudi narodno socialistična organizacija, ki da je bila čisto odvisna od Nemčije.

Švedska bo imela letos zaradi vojnih dogodkov nad eno milijardo kron deficita. Finančni minister računa, da bo prihodnje leto državni deficit še nekoliko večji, ker so dohodki proračunani na 1784, izdatki pa na 2901 milijonov švedskih kron. Fin. minister predlaga zvišanje dohodnine in premoženjskega davka ter trošarin. Vsako teh zvišanj bi dalo po 90 milijonov šved. kron več dohodkov.

Turška vlada je sklenila, da ukinemo orient-ekspresni vlak. Priporočati je, da bi naša vlada storila isto, ker je v sedanjih razmerah ta vlak direktna izguba.

Na Madžarskem bodo imeli v bodoče štiri brezmesne dneve, in sicer v ponedeljek, sredo, četrtek in petek.

Madžarski državni upravitelj Horthy je sprejel v avdienci poslanca U. S. A., ki mu je izročil pismo predsednika Roosevelta.

barva, plesira in kemeno snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetloka srajce, ovrtnike in manšete Pere. suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravnih ogljikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopališče te vrste v Sloveniji! ZDRAVI Z USPEHOM boleznj srca, ledvic, živcev, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje.

ODPRTO OD 12. MAJA! — Maj, junij 10 dni din 700- do 850- Vse vračunano (pension, zdravnik, kopeli, kopališke takse)

Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd. — Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopališča

SLATINA RADENCI

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopališča.